

Савосько В. М. Ботанічні особливості динаміки таксономічного складу дендрофлори колишнього ботанічного саду Криворізького державного педагогічного інституту / В. М. Савосько // Международные чтения, посвященные памяти доктора биологических наук, профессора Леонида Ивановича Рубцова: Материалы конференции (Киев, 15-18 мая 2012). – Киев: МОЛЯР С.В.. 2012. – С. 430-432.

Совет ботанических садов и дендропарков Украины
Национальный ботанический сад им. Н.Н. Гришко НАН Украины
Государственный дендрологический парк "Тростянец" НАН Украины

**МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЧТЕНИЯ,
ПОСВЯЩЕННЫЕ 110-ЛЕТИЮ
СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ
ДОКТОРА БИОЛОГИЧЕСКИХ НАУК,
ПРОФЕССОРА
ЛЕОНИДА ИВАНОВИЧА РУБЦОВА**

Киев - 2012

УДК 712.3-057.4(063)

ISBN 978-966-2217-46-9

Международные чтения, посвященные 110-летию со дня рождения доктора биологических наук, профессора Леонида Ивановича Рубцова: материалы конференции, 15–18 мая 2012 года. — К.: Моляр С. В., — 2012. — 454 с.

В сборнике представлены материалы международных чтений, посвященных 110-летию со дня рождения доктора биологических наук, профессора Л.И. Рубцова. Освещаются актуальные проблемы ландшафтной архитектуры, садово-паркового искусства, дендрологии, истории старинных парков. Показан личный вклад Л.И. Рубцова в становление и развитие Национального ботанического сада им. Н.Н. Гришко НАН Украины, а также формирование и реконструкцию садов и парков Украины, Беларуси и России.

Утверждено к печати Ученым советом Национального ботанического сада им. Н.Н. Гришко НАН Украины. Протокол № 8 от 28.02.2012

Редакционная коллегия: Н.И. Шумик, Е.Л. Рубцова, Н.А. Казанская, Н.В. Чувикина, Е.И. Романец

ISBN 978-966-2217-46-9

ПАМЯТИ ЛЕОНИДА ИВАНОВИЧА РУБЦОВА

1. Свод памятников архитектуры и монументального искусства России: Ивановская обл. Ч.1. М., Наука, 1998. — 526 с.
2. Худяков Н.Б., Балдин К.Е., Травкин П.Н. Историко-географический атлас Ивановской области. — Иваново, ООО ИИТ «А-Гриф», 2007. — 52 с., ил.
3. Шилов М.П., Борисова Е.А. Ботанический сад Ивановского государственного университета. — Иваново, Иван. гос. ун-т, 2003. — 37 с., ил.
4. <http://www.ivanovosvadb.ru/news-one?id=68> Семененко А. кандидат ист. наук «Удары судьбы Николая Бурылина» (дата обращения 17.01.2012)

Mineeva L., Borisova I., Ahutina S.

FARMSTEAD PARK 19-th CENTURY IN IVANOVO-VOZNESENSK

Historical data and the description of the basic features of a lay-out of manor ivanovo-voznensenskogo manufacturer N.I. Kuvayev are resulted (19-th).

УДК: 581.55+58.087 (477.63)

Савосько В.М.

БОТАНІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИНАМІКИ ТАКСОНО- МІЧНОГО СКЛАДУ ДЕНДРОФЛОРИ КОЛИШНЬОГО БОТАНІЧНОГО САДУ КРИВОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ

Криворізький педагогічний інститут, ДВНЗ «Криворізький національний університет»
50026, Україна, м. Кривий Ріг, пр. Гагаріна, 54

Встановлено, що в таксономічному складі дендрофлори колишнього ботанічного саду Криворізького державного педагогічного інституту має місце збіднення. Так, у 2010 р., в порівнянні з 1966 р. кількість таксонів зменшилася: родин — в 1,95 разів, родів — в 2,33, видів в — 1,94. При цьому з насаджень в більшості випадків зникли високо-декоративні чагарники.

Озеленення населених місць особливо важливо сьогодні, коли по мірі росту великих міст з'явилися і загострилися проблеми, зумовлені якраз їх непомірним зростанням. Однак дуже часто створені зелені насадження залишилися без достатнього догляду, тому їх дендрологічний склад зазнавав певних змін [2, 4]. Яскравим прикладом такого явища є дендрарій Криворізького державного педагогічного інституту.

Дослідження ботанічних особливостей динаміки видового складу дендрофлори колишнього ботанічного саду Криворізького державного педагогічного інституту і було обрано метою нашої роботи.

Ботанічний сад Криворізького державного педагогічного інституту був створений на початку 30-х рр. на березі р. Саксагань як база проведення нау-

кових досліджень та педагогічних заходів. Свого розквіту він досяг в 60 роках минулого століття. На той час в ньому було зібрано 150 видів і форм декоративних деревних і чагарникових порід, що відносяться до 81 роду та 38 родин [1]. В подальшому мало місце зменшення уваги до ботанічного саду, що зумовлено комплексом причин. Цьому сприяло будівництво нового корпусу університету по проспекту Гагаріна, де і був створений новий ботанічний сад. Зелені насадження старого ботанічного саду наприкінці 70-х років минулого століття були передані на баланс Зеленого господарства міста.

В наш час дендрарій колишнього ботанічного саду КДПІ має назву «Дитячий сквер по вул. Харитоновна».

Протягом 2006–2010 рр. шляхом експедиційних виїздів нами були проведені дослідження сучасного видового складу деревно-чагарникових насаджень колишнього ботанічного саду Криворізького державного педагогічного інституту. В польових умовах маршрутним методом визначали поквартально флористичний склад деревно-чагарникових насаджень. В камеральних умовах уточнювали за визначниками видовий склад деревно-чагарникових насаджень [3]. У роботі було прийнято номенклатуру таксонів та систематичну відповідність за Черепановим [5].

Таксономічний склад дендрофлори сьогодення порівнювався з результатами минулих досліджень: з 1967 р. (дані І.А. Добровольського) та з 1985 р. (результати інвентаризації Зеленого господарства міста).

В результаті досліджень було встановлено, що в наш час деревно-чагарникові насадження колишнього ботанічного саду Криворізького державного педагогічного інституту нараховують 50 видів, які відносяться до 36 родів та 21 родини. Найбільш поширені родини: Розові, Кленові та Вербові.

За останні сорок років в таксономічному складі дендрофлори «Дитячого скверу» мало місце зменшення різноманіття. Так, в 2010 р., в порівнянні з 1966 р. зменшилось: кількість родин — в 1,95 разів, родів — в 2,33, видів в — 1,94 (табл.)

Таблиця

Динаміка таксономічної структури деревно-чагарникових видів колишнього ботанічного саду Криворізького державного педагогічного інституту

№	Таксон	Кількість таксонів по рокам, шт.		
		1967	1985	2006-2010
1	Родина	41	29	21
2	Рід	84	55	36
3	Вид	97	64	50

Всього з насаджень дендрарію колишнього ботанічного саду Криворізького державного педагогічного інституту зникло понад 40 видів представників дендрофлори, які відносяться до 20 родин:

- Родина Агрисові *Grossulariaceae* DC
агрис відхилений *Grossularia reclinata* (L.) Mill.
смородина золотиста *Ribes aureum* Pursh.
смородина чорна *Ribes nigrum* L.

- Родина Бігніонієві *Bignoniaceae* Juss.
кампис повзучий *Campsis radicans* (L.) Seem
катальпа бігніонієподібна *Catalpa syringifolia* Sims
- Родина Бруслинові *Celastraceae* R. Br.
бруслина бородавчата *Euonymus verrucosa* Scop.
- Родина Деренові *Cornaceae* Dumort
дерен справжній *Cornus mas* L.
свидина кривавочервона *Cornus sanguinea* L.
- Родина Еукомієві *Eucommiaceae* Engl.
евкомія в'язоліста *Eucommia ulmoides* Oliv.
- Родина Ефедрові *Ephedraceae* Dumort.
ефедра хвощова *Ephedra equisetina* Bunge
- Родина Жовтецеві *Ranunculaceae* Juss.
ломиніс звичайний *Clematis vitalba* L.
- Родина Клокичкові *Staphyleaceae*
клокичка пірчаста *Staphylea pinnata* L.
- Родина Магнолієві *Magnoliaceae* Juss.
півонія деревовидна *Paeonia suffruticosa* Andr.
- Родина Маслинові *Elaeagnaceae* Juss.
маслинка вузьколиста *Elaeagnus angustifolia* L.
- Родина Молочайні *Euphorbiaceae* Juss.
секуренега кущова *Securinega suffruticosa* (Pall.) Rehd.
- Родина Пасльонові *Solanaceae* Juss.
дерева звичайна *Lycium barbarum* L.
- Родина Рутові *Rutaceae* Juss.
бархат амурський *Phellodendron amurense* Rupr
птелея трюхпелюсткова *Ptelea trifoliata* L.
- Родина Самшитові *Buxaceae* Dum.
самшит вічнозелений *Buxus sempervirens* L.
- Родина Сапіндові *Sapindaceae* Juss.
мильне дерево *Sapindus* [Tourn.] ex L.
ксантоцерас горобинолистий чекалкин горіх *Xanthoceras sorbifolia* Bge
- Родина Таксодієві *Taxodiaceae* F.W. Neger
метасеквойя гліптостробусовидна *Metasequoia glyptostroboides*
Hu et Cheng.
- Родина Тамарикові *Tamaricaceae* Link.
тамарикс чотирирогачинковий *Tamarix tetrandra* Pall. Ex Bieb.
- Родина Тисові *Taxaceae* Gray.
тис ягідний *Taxus baccata* L.
- Родина Фісташкові *Anacardiaceae* Lindl.
скупція звичайна *Cotinus coggygria* Scop.
сумах пухнастий *Rhus typhina* L.

Слід відзначити, що з насаджень зникли в більшості випадків високодекоративні чагарники, які, як відомо, мають дуже короткий вік життя — близько 20-30 років. Водночас декоративні чагарники потребують ретельного догляду. Також вони є дуже привабливими для «зелених вандалів». Незважаючи на таку спорідненість дендрофлори, все ж таки її сучасний видовий склад налічує в собі певні екзоти.

Таким чином, нами був досліджений сучасний таксономічний склад дендрофлори колишнього ботанічного саду Криворізького державного педагогіч-

ного інституту. На нашу думку, не зважаючи на те, що мало місце значне його збіднення, цей об'єкт озеленення потребує подальшого вивчення та охорони.

1. Добровольський І.А. Дендрарий Криворожского педагогического института. — Бюллетень главного ботанического сада. — Выпуск 65. — Москва: Наука, 1967. — С. 8–12.
2. Клименко Ю.О. Полемічні питання геоботанічного паркознавства / Ю.О. Клименко // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — Вип. 21.9. — С. 25–33.
3. *Определитель* высших растений Украины / Д.Н. Доброчаева, М.И. Котов, Ю.Н. Прокудин и др. — К.: Наукова думка, 1987. — 548 с.
4. Рубцов Л.И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре / Л.И. Рубцов. — К.: Наукова думка, 1977. — 271 с.
5. Czerepanov S.K. Vascular plants of Russia and adjacent states (the former USSR) / S.K Czerepanov. — Cambridge: Cambridge university press, 1995. — 560 p.

Savosko V.M.

THE BOTANICAL ORIGINALITY OF THE DYNAMICS OF THE DENDROFLORA'S TAXONOMIC COMPOSITION IN FORMER BOTANIC OF THE GARDEN KRYVYI RIH STATE EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Found that in the taxonomic composition of the dendroflora in former botanical garden of the Kryvyi Rih State Educational Institutions depletion occurs. Thus, in 2010, compared with 1966, the number of taxes decreased: families — in 1.95 times, the families — in 2.33, the kinds of — 1.94. Thus from plantations in most cases disappeared highly ornamental shrubs.

УДК: 712.253(477-25)

Сич М.О.

ГРОМАДСЬКІ САДИ ТА ПАРКИ КИЄВА: ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІСТЬ

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України
Україна, Київ, вул. Грушевського, 4

У статті розглянуто розвиток садово-паркового м. Києва та окреслює сучасні тенденції і перспективи подальшого розвитку цієї галузі мистецтва.

Пам'ятки садово-паркового мистецтва є невід'ємною частиною культурної спадщини. Значущість соціально-культурної ролі паркових об'єктів характеризується взаємозв'язком ландшафту, творів монументального та прикладного мистецтва з міською структурою. Тому одним із важливих завдань суспільства є піднесення значення ландшафтних об'єктів у структурі міст, створення нових типів паркового простору, а також залучення до цієї галузі державної підтримки. Роз-